

ges deszkasor fölött egyetlen vízszintesen elhelyezett deszkát találtunk, melyet csak dokumentálni tudtunk. A másik kútnál csupán a négy cölöp nyomát és az egyik oldalon lévő fabélés maradványait tudtuk rögzíteni.

A lelőhely DK-i részén feltártunk egy szarmata házat, egy kemencét, amelynek sütőfelületét cserepekkel rakták ki. Mivel ez a kemence a szelvényfal szélénél került elő, ezért nem volt eldönthető, hogy házhoz tartozott-e vagy pedig szabadban álló volt. A DK-i terület kb. felétől ugyanazt a rétegzettséget tudtuk megfigyelni, mint az ÉNy-i részen. Ezen a területen az I. réteg jóval vékonyabb volt, és az objektumok inkább a II. rétegben rajzolódtak ki, valamint a III. réteg alatti altalajban voltak megfoghatóak, ezért ezen az ásatási területen is ásóval mélyítettünk és rétegenként bontottunk. A bontás során több árok és kopolya került elő. Végül a teljes területen 166 objektumot tártunk fel, közülük 58 a 8–9. századi, 32 a szarmata telephez tartozott, a többi esetében nem volt eldönthető, hogy melyik időszakhoz tartozhatott.

Kis országút ÉK (MOL P 3.): 2008. április 9–29. között kuttunk ezen a lelőhelyen. A szántással bolygatott felület eltávolítása után (20–30 cm) a homokos felületen gyér Árpád-kori telepjelenségeket figyeltünk meg. Előkerült egy árok, az árokhoz csatlakozó gödör, egy amorf formájú gödör és egy cölöplyuk. A szelvény ÉNy-i részét egészen az altalajig lemélyítettük. A mélyítés során kapott metszetfalban jól megfigyelhető volt a terület rétegzettsége. A felső humuszos homokréteg alatt egy világosabb sárga, kevesebb humuszt tartalmazó homokréteg következett, a metszetfalban néhol a talajképződés nyoma is rögzíthető volt. Ebben a rétegben tudtuk az Árpád-kori objektumokat megfigyelni. Az alsó homokréteg alatt fekete, kötött öntéstalajra emlékeztető elfedett réteg került elő. Ebben a rétegben is voltak objektumok, de megfigyelni csupán az altalajba mélyedő részüket lehetett. Két gödör és három cölöplyuk került elő ezen a szinten. Az egyik gödörben néhány edénytöredéket találtunk, pontos korhatározásuk nem lehetséges, feltételezésünk szerint népvándorlás koriak lehetnek.

Lehegő-dűlő (MOL P 4.): 2008. március 26. és április 21. között végeztük el a megelőző régészeti feltárást. A mintegy 1710 m²-en egy szarmata település 119 objektumát tártuk fel: 1 építményt, 11 árkot (ebből 2 karám volt), 46 gödröt, 1 kopolyát, 60 cölöplyukat. A félig földbe mélyedő építménynél tüzelés nyomát nem találtuk, ugyanakkor a teljes felületen néhány centiméter vastag lejárt réteget figyeltünk meg. Az építményen belül és kívül is cölöplyukakat rögzítettünk. A területen feltárt cölöplyukaknál néhány esetben megfigyelhető volt, hogy a cölöpöket kihegyezték. A gödrök egy része méhkas alakú gabonataroló, másik részük hulladéktároló gödör, a nagyobb méretűek agyagkitermelő helyek lehettek. Egy gödör esetében feltételezzük, hogy kopolya lehetett, mérete mellett ezt erősíti meg tölcésesen lefelé szűkülő fala is. Két árok valószínűleg egy karám része volt, illetve egy esetben a vízelvezetést is feltételezhetjük. Az objektumokra nem volt jellemző

a szarmata településeken megszokott leletbőség, igen gyakran üresek voltak, vagy csupán kevés mennyiségű durva, kézzel formált házikerámia töredéke került elő belőlük. Néhány esetben került elő finoman iszapolt és jól égetett, korongolt szürke kerámia, valamint egy esetben terra sigillata utánzatának töredékét is megtaláltuk.

A helyszíni vizsgálatok alapján feltételezzük, hogy a feltárás helyétől ÉNy-ra húzódó dombháton lehetett a település központja, míg a tervezett vezeték nyomvonala csupán a település szélét érintette.

Munkatársak: Guttyán Attiláné és Gera Ágnes régésztechnikusok, Vida Ágnes rajzoló.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

310. Pálmonostora határa

(Bács-Kiskun megye) Sza, N, Á

Csárda-dűlő, Csuri-tanya (MOL P 5.): A gázvezeték új nyomvonalán szakfelügyelet mellett végzett humuszolás során a falu Ny-i szélén nagy mennyiségű, vastag falú, durva soványítású, népvándorlás kori cserépanyagot gyűjtöttem össze mintegy 80 m hosszban. A gépi finomnyesés után 180 m hosszúságban találtunk objektumokat. A 2008. július 21. és szeptember 5. között végzett, 1097 m²-nyi területre kiterjedő feltárás folyamán a népvándorlás kori gödrök, árkok és cölöphelyek mellett szarmata és Árpád-kori árkokat is dokumentáltunk. A lelőhelyen összesen 93 objektumot tártunk fel, közülük 1 kopolyakút, 20 gödör, 27 árok/árokészlet és 44 cölöphely. Az objektumok megoszlása korszak szerint: 23 a leletanyag alapján biztosan népvándorlás kori, 2 szarmata kori, 2 Árpád-kori, 41 leletanyag hiányában bizonytalan korú, de a betöltés és elhelyezkedés alapján mégis feltehetően népvándorlás kori; valamint 27 abszolút bizonytalan korú.

A nyomvonal keskeny volta miatt a telepszerkezet nem volt rekonstruálható, még a kerítőárkok pontosabb funkciója sem volt kivehető. A cölöphelyek elhelyezkedésében szabályosságot tapasztaltam, de sajnos az egész cölöpszerkezetes építmény nem nyúlt be a feltárható területre.

Csárda-dűlő Dél (MOL P 7.): A szakfelügyelet mellett végzett humuszolás során a falu Ny-i szélén kis mennyiségű korongolt és kézzel formált edénytöredéket is tartalmazó szarmata kori cserépanyagot gyűjtöttem. A töredékek mindegyike kizárólag a nyomvonalat keresztező földút D-i oldaláról került elő. A terepbejárás anyag alapján megindított gépi finomnyesés során ezen a területen számos, egymással szuperpozícióban lévő kopolyakút és árok került elő. Bár a földúttól É-ra fekvő nyomvonalszakaszon nem került elő leletanyag, a biztonság kedvéért errefelé is kialakítottunk egy szondát, melyben újabb objektumok kerültek napvilágra. Ezen a területen az objektumsűrűség alacsony szintű volt, az objektumok között főként gödrök és cölöplyukak szerepeltek. Az egész lelőhely igen gyér leletanyagot szolgáltatott, jó néhány – egyébként régészeti korú

betöltéssel rendelkező – objektumból semmilyen anyag, ill. csak állatcsont került felszínre. A lelőhelyen összesen 125 telepjelenséget tártunk fel: 5 kopolyakút, 33 gödör, 33 árok/árokészlet és 53 cölöphely. A csakis szarmata leletanyagot tartalmazó 14 objektum mellett 4 népvándorlás kori objektumot regisztráltunk, a többi 107 objektumról leletanyag hiányában csak annyi állapítható meg, hogy régészeti korú (feltehetően népvándorlás kori) volt.

A kopolyakutakból, illetve az előkerült árkokból ítélve a település állattartásra használt részének kis szegmensét tártuk fel a földút D-i oldalán, míg az É-i oldalon már a terménytárolásra használt, épületek közelében elhelyezkedő gödrökre bukkantunk. A nyomvonal keskeny volta miatt pontosabb képet a településszerkezetről nem kaptunk.

Lehegő-dűlő, Csikós tanya Észak (MOL P 8.): A szakfelügyelet során a település határának D-i részén kis mennyiségű szarmata kori cserépanyagot gyűjtöttem egy apróbb kiemelkedésen. A gépi finomnyesés folyamán igen gyér eloszlásban kerültek elő objektumok, melyek jó része a szántás áldozata lett. A 2008. augusztus 18. és szeptember 5. között végzett feltárás 66 objektumot érintett: 3 házat, 2 feltételezhető épületet, 5 árkot/árokészletet, 11 gödröt és 45 cölöphelyet. Mivel jórészt csak az objektumok alsó ötödét sikerült megfognunk, a telepjelenségek közül csak 8 tartalmazott cserépanyagot, a többről csak a betöltésük alapján feltételezhető, hogy a szarmata népesség hagyatéka.

Munkatársak: Vida Ágnes rajzoló, G. Hajdrik Gabriella, Kiss Anikó régésztechnikusok, Bodri Máté, Hornyik Adrienn, Rákóczi Gergely régészhallgatók.

MÉSZÁROS MÓNIKA

311. Perbál, Kukoricadombi-dűlő (MRT 7. k. 14/9 lh.)

(Pest megye) U, B, Ró

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága próbaátást, majd megelőző feltárást és leletmentést végzett a lelőhelyen (1113/1 hrsz.) 2007 novemberében, 2008 márciusában és decemberében. A tervezett két épület helyét először kutatóárkokkal vizsgáltuk meg. Mikor kiderült, hogy a teljes terület alatt régészeti lelőhely található, két ütemben, az épületek, majd az utak alatt feltártuk az érintett területet.

A Köbölküti-patak Ny-i partján neolitik, bronzkori és római kori lelőhelyet tart nyilván a Régészeti Topográfia. A felszínen az évek során többször gyűjtöttünk terra sigillatákat s római érmekeket, sőt egyszer római kőépület maradványát is leletmentettük a patak mellett egy pince építéskor (2005-ben). Azóta a felső humuszréteget az előző tulajdonos kitermelte és eladta, így a próbaátás során derült ki, hogy a régészeti objektumok szinte a talajszinten, 5–10 cm mélységben jelentkeznek. Ez tette indokolttá, hogy nemcsak az épületek helyén, hanem a belső utak s parkoló alatt is feltárást kellett végeznünk.

Összesen 2170 m²-t vizsgáltunk meg, 120 objektum került elő. Nagyon kevés neolitik (zselizi kultúra) leletanyag mellett az objektumoknak nagy része késő bronzkori (halomsíros és urnamezős kultúra), kb. egyharmada pedig kora római kori volt. Bronzkori objektumok az egész területen előfordultak, néha rómaival keveredve. A bronzkorhoz nagy agyaggyerő gödrök és kisebb-nagyobb tárolóvermek ill. szemétgödrök tartoztak. Szép turbántekercses tálak, mészbetétes bögrék s nagy tárolóedények kerültek elő.

A római objektumok kisebb csoportokat alkottak. A feltárt lelőhely ÉNy-i sarkában egymás mellett két, lekerekített sarkú, 2–3 cölöpös lakóház, mellettük kisebb gazdasági objektumok, munkagödörrel. A Ny-i szélén egymást követték az agyaggyerő gödrök, mély tárolóvermek s egy kemence hamusgödörrel. A K-i és D-i oldalon csak egy-egy gödör került elő elszórva. Némelyik gödörben téglatöredék volt, ami mutatja, hogy kőépületek is voltak a közelben. A kerámia főleg kora római. A bennszülött kelta lakosság kerámiája (kézzel formált dák füles csésze, plasztikus díszítésű fazekak, szürke simított felületű, besimított hullámvonalas nagy fazekak, hombárok, S profilú és duzzadt peremű tálak) keverednek a római árukkal (sávós festett töredékek és barbotin díszes vékonyfalú import edény utánzatai). Az egyik házból előkerült dél-galliai sigillata töredék is alátámasztja az 1–2. századi keltekezést (Flavius–Trajanus kor). Egy szórvány „Divus Augustus as” és az ugyancsak felszíni szórvány erős profilú, egygombos fibulák ugyanerre az időszakra utalnak. A többi szórvány érem a telep késő római életére bizonyíték a Kr. u. 4. században, de ez a felső réteg már elpusztult a humusszal együtt.

Munkatárs: Mali Antal restaurátor.

OTTOMÁNYI KATALIN

312. Pereszteg, Patak utca 8.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró

A fenti telken (Hrsz.: 1/53) épülő lakóház földmunkáit régészeti szakfelügyeletünk mellett végezték. A sávalapokat 2008. október 21-én ásták ki. A leendő épület egyik belső falának árkában római kori gödröt vágott át a gép. Foltja 80 cm mélyen jelentkezett, 310 cm hosszú volt. Betöltése hamus, faszenes volt, kerámiatöredékek és egy peremes téglatöredéke került elő belőle. A gödör alján kb. 5 cm vastag, erősen kormos réteget figyeltünk meg. A gödröt a bolygatatlan, márgás altalajba ásták.

GABRIELI GABRIELLA

313. Pécs, Anna utca 4–6.

(Baranya megye) Tő

2008. szeptember 25. és október 13. között próbafeltárást végeztünk a telken. Két K–Ny és egy É–D-i irányú árkot jelöltünk ki.

A részben mesterségesen teraszosított terület felső rétegei újkoriak, melyekben több különálló téglabolto-